

Presentació

Trenta anys d'ENRAHONAR, Orient i Occident

L'any 1981 sortia a la llum el primer número d'ENRAHONAR, una revista pensada per cobrir i donar a conèixer la filosofia en català. Al llarg d'aquests trenta anys moltes coses han canviat en el gran món de la filosofia i en aquest petit espai que és ENRAHONAR. Només revisant l'índex el lector comprovarà com han canviat els objectius d'aquesta publicació: si originalment es combinaven els números genèrics amb certa especialització, la gran quantitat de publicacions de filosofia accessibles en l'actualitat ens ha portat inevitablement a convertir tots els números en monogràfics, per facilitar la seva difusió i així apropar-nos al major nombre de lectors possibles.

També es preguntarà el lector què queda de la vocació lingüística original d'ENRAHONAR, quan la majoria dels articles d'aquest número estan en anglès o en castellà, malgrat que recentment hem publicat dos monogràfics de filosofia catalana. Al llarg d'aquests trenta anys la nostra idea de com ha de ser la comunicació científica ha canviat, i tots cerquem alguna *lingua franca* —especialment l'anglès— per assegurar-nos que el nostre missatge arriba als especialistes en la nostra temàtica. El català continua viu en les nostres classes, les revistes de divulgació o la comunicació a Internet; però és bàsicament absent de la comunicació científica, on el *publish or perish*, els índexs d'impacte i el nombre de citacions tiranitzen la nostra recerca. La mateixa agència per a la qualitat universitària de la Generalitat tendeix a primar les publicacions en anglès en revistes internacionals. No és lloc aquí per qüestionar-nos si aquesta política és correcta o no, el cert és que és la política imperant i una revista desitja, sobre tot, ser llegida, i així, trenta anys després, ENRAHONAR és una revista multilingüe. De fet, en aquests monogràfics de filosofia catalana publicats per ENRAHONAR alguns articles estaven en anglès...

En aquestes tres dècades, la filosofia també ha canviat força. De fet, l'any 1981, el 1991 i fins i tot el 2001 un monogràfic com el que estan llegint ara seria impossible. Budisme, taoisme o hinduisme eren religions bàsicament vinculades amb el mite, on la paraula *filosofia* no es podia aplicar. Una important excepció a les aules i al món de la recerca va ser en Pep Montserrat, professor del Departament de Filosofia de la UAB, que va fer una gran tasca

d'introducció del pensament oriental a la filosofia. Excepcions a part, pensar semblava ser una pràctica bàsicament occidental i les explicacions que llavors es donaven sobre què era el budisme —heretades en bona part de simplificacions interessades des del cristianisme— eren simplones, absurdes, i eliminaven tot el pensament filosòfic que hi ha al darrere d'aquestes escoles de pensament.

Igualment hagués estat complicat trobar-se l'any 1981 amb una visió tan eclèctica d'un tema. Com podrà veure el lector, en aquest número conviuen Deleuze amb la filosofia analítica, el misticisme amb les ciències cognitives, i la reflexió filosòfica amb dades experimentals publicades aquest mateix any.

Aquest últim fet és especialment important: cada cop més la filosofia de sofà —m'assec i començo a reflexionar sobre un tema, intentant establir veritats *a priori*— esdevé menys creïble, amb noves generacions que obvien barreres i no tenen cap problema a treballar plegats en un equip en què hi ha filòsofs, immunòlegs, enginyers, neurocientífics, psicòlegs, etc. Un neurocientífic com Damasio reconeix totes les idees interessants que hi ha sobre les emocions a Spinoza i un filòsof interessat en les emocions al segle XXI sap que necessita accedir a les investigacions de Damasio per poder parlar amb propietat de les implicacions filosòfiques d'aquests estats mentals.

En forma i en fons, aquest número d'ENRAHONAR mostra els canvis pels quals ha passat la filosofia aquests últims trenta anys: números cada cop més especialitzats publicats en llengües que arribin al major nombre d'investigadors; obrir-nos a noves perspectives d'analitzar la realitat que a Occident hem oblidat però que han estat sempre actives a Orient i, sobretot, una forma de treballar molt més interdisciplinària, en què les etiquetes no importen i el que cal finalment és establir la *veritat* (demano perdó als lectors sensibles per utilitzar una paraula tan poc postmoderna).

Perquè finalment, aquest és el tema. La veritat. En aquests trenta anys hem comprès les limitacions d'una perspectiva cartesiana de la ment. Som conscients de l'arbitrarietat de suposar que els processos mentals comencen i acaben a dins el crani. Ens preguntem si realment hi ha hagut progrés a la filosofia de la ment occidental un cop Hume establís el seu dubte escèptic al voltant de la substancialitat dels estats mentals.

Crèiem disposar de la majoria de les respostes als grans enigmes, i al llarg d'aquest nou segle hem començat a veure que ni tan sols hem fet bé la majoria de les preguntes. Aquest número no li desvetllarà segurament cap gran veritat, però l'editor i els autors esperem que almenys l'ajudi a fer-se algunes noves preguntes. Res ens faria més feliços.

David Casacuberta Sevilla
Universitat Autònoma de Barcelona